

5. Drevesne vrste

Beli gaber je nižinska vrsta hrastovega gozda. Doseže do 25 m v višino in do 0,5 m v debelino. Deblo je žleba-sto zasukano z leve proti desni in ima gladko - sivo skorjo. Odpadlo listje se hitro razgradi in ugodno vpliva na degradirana gozdna tla. Beli gaber ima veliko obnovitveno moč (dobro odganja iz panja in se obrašča po obžagovanju), zato se pogosto uporabi za žive meje. Gabrov les je trd in elastičen.

Dob je svetloljubna drevesna vrsta z zelo močnim korenskim sistemom. Potrebuje globoka in vlažna tla. Dobro uspeva na težkih ilovnatih in glinastih tleh. Daje najvrednejši tehnični les, ki je vsestransko uporaben. Listi so kratko-pecljati, plodovi (želod) pa imajo dolge peclje.

Zeleni bor zraste 25 do 30 m v višino in do 2 m v debelino. V Evropo je bil prinešen v začetku 19. stoletja iz severne Amerike. Ima močno glavno korenino z dobro razviti-mi stranskimi koreninami. V šopu ima pet tankih modroze-lenih iglic. Les je elastičen, lahek in zelo mehak.

Domači kostanj je vezan na kislila silikatna tla in to-plejše podnebje z daljšo vegetacijsko dobo. Listna ploskev je ostro žagasto napiljena, skorja je v mladosti olivnorjava in gladka, kasneje pa vzdolžno brazdasto razpoka. Zraste do 30 m v višino in do 3 m v debelino. Kostanjev les vsebuje čreslovino in je zelo obstojen.

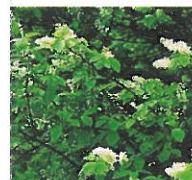
Ostrolistni jesen uspeva na vlažnih rastiščih po-plavnih dobovih gozdov ob rekah v Panonski nižini. Zraste do 30 m v višino in do 1 m v debelino. Listi so zelo varia-bilni, sestavljeni iz 7 do 17 lističev, ki so ozkosuličasti z ostro štrleče nazobčanimi robovi. Les je trd, težak in zelo elastičen.

Smreka zraste do 40 m v višino in čez 1 m v debelino. Ker ji ustreza hladno celinsko podnebje z obilico padavin, v Prekmurju ni naravno razširjena (občutljiva je na poletne suše in vročino). Gosta krošnja zadrži velik del padavin, svetlobe in toplote, zato so tla v čistem smrekovem gozdu suha, kislila (surovi humus) in zbita.

Rdeči hrast je pri nas zaradi velikih in jeseni rdeče obarvanih listov pogost v parkih. Zraste do 45 m v višino in do 2 m v debelino. Listi so do 20 cm dolgi in do 12 cm široki, z velikimi, ostrimi in globoko zarezanimi krpami. Dobro prenaša onesnaženo ozračje v industrijskih mestih.

Čremsa raste v vlažnih gozdovih na naplavnih tleh, skupaj z dobom ali črno jelšo. Zraste do 17 m visoko in do 0,5 m debelo. Listi imajo na pecljih zelene žleze, po katerih se ločijo od češnjevitih listov, ki imajo rdečkaste žleze. Plodovi so neužitni. S svojo steljo vpliva na nastanek kvalitetnega humusa.

Duglazija je v Evropo prinešena iz zahodnih predelov ZDA in Kanade. V svoji domovini zraste do 100 m v višino in 4 m v debelino. Veje izraščajo iz debela v nepravilnih vrencih. Če njene iglice nekoliko zmečkamo med prsti, prijetno dišijo po sadju.

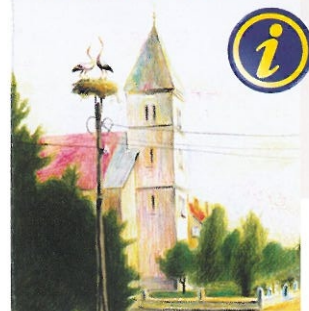
Evropski macesen je v Sloveniji naravno razširjen v Julijskih in Savinjskih Alpah ter Karavankah. Zraste do 50 m v višino in doseže 1,5 m v debelino. Je svetlobna drevesna vrsta, ki z močnimi koreninami dobro kljubuje viharjem. Macesnov les ima rumenkasto beljavo in rdečo jedrovino, ki je trda, težka, elastična in obstojna.

INFORMACIJE O OBČINI VELIKA POLANA

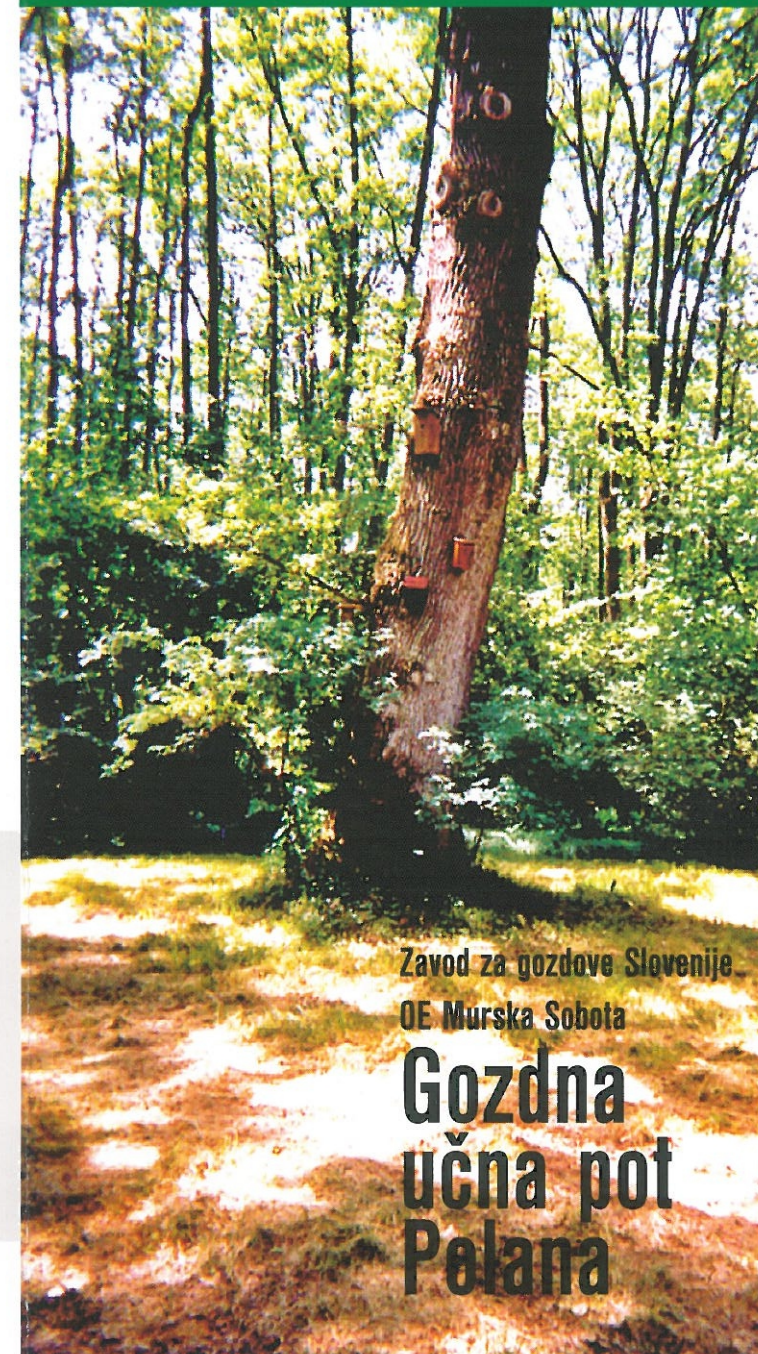

TIC ŠTRK

Velika Polana 217, 9225 Velika Polana
Telefon: 02 57 37 327, faks: 02 57 37 326
E-pošta: strk.slo@siol.net
<http://www.velika-polana.si/>

Zasnova poti: Štefan Kovač, Dejan Horvat, Janez Kolenko
Besedilo: Dejan Horvat, Janez Kolenko
Kontakti: (02) 53 49 500, 041 657 843 in 041 657 836
Priprava do tiska: Modriš; Tisk: Eurograf
Izdala: Zavod za gozdove RS, OE Murska Sobota in Občina Velika Polana

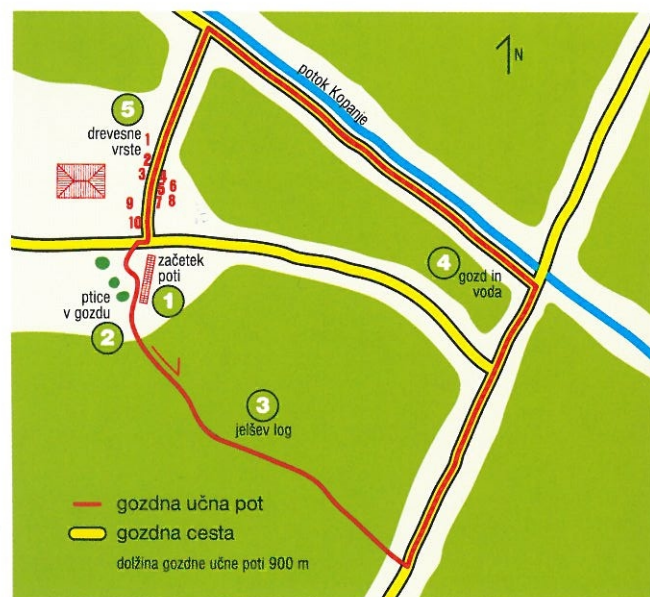

Zavod za gozdove Slovenije
OE Murska Sobota

Gozdna
učna pot
Polana

Gozdna učna pot Polana

Pot se začne pod mogočnimi hrasti, kjer spoznamo prehajanje drevesa skozi različna starostna obdobja in zakonitosti priraščanja črne jelše (točka 1). Na ptice v gozdu nas opozorijo ptičje gnezdnice (točka 2), ki so postavljene ob celotni poti. Pot se nadaljuje po jelševem logu (točka 3), ki s svojo bujno rastjo in ptičjim petjem prijetno preseneti. Pot se nadaljuje po gozdni cesti do potoka Kopanje. Ob potoku spoznamo pomen vode za uspevanje jelševih logov (točka 4). Obisk poti zaključimo s spoznavanjem drevesnih vrst (točka 5).

1. Polanski log

Polanski log se razprostira med Malo Polano, Brezovico in Nedelico. Od Črnega loga ga loči reka Ledava, od vasi Mala Polana pa potok Črncen.

Najstarejši zapisi o Polanskem logu segajo v leto 1282, ko je madžarski kralj Ladislav IV podaril Lendavski grad in k njemu pripadajoče posestvo Štefanu Haholdu. Rodbina je prevzela obvezo, da bo utrdila Lendavski grad in branila deželo pred vpadi mongolskih plemen, pozneje pa tudi pred vpadi Turkov.

Značilna drevesna vrsta Polanskega loga je črna jelša. Poleg nje najdemo še ostrolistni jesen, dob, gorski javor, beli gaber, poljski brest, vez in nekaj neavtohtonih drevesnih vrst (črni oreh, rdeči hrast, robinija). V grmovni plasti najdemo črni bezeg, lesko, trdolesko, kalino, brogovito, krlhiko, dren in še kaj. V zeliščni plasti so pogosti razni šaši, kalužnice, ločje in koprive.

2. Ptice

Jelševi logi so redke življenjske združbe. Skupaj z močvirji, mrtvicami in mokrimi travniki oblikujejo eno od najbolj ohranjenih, pestrih ter ogroženih območij v Sloveniji. Polanski log, Črni log in obmurski poplavni gozdovi spadajo med mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji. V gozdu poskrbimo za ptice pevke s puščanjem večjega števila suhih in odmrlih dreves, izvajanjem del v gozdovih izven gnezdilne sezone in s postavljanjem gnezdnic.

Belovrati muhar prebiva v senčnatih hrastovih logih, jelševih grezih in bukovo gabrovih gozdovih. Pri nas je najpogostejši pri Gibini ob Muri in v Ginjevcu ob Ledavi.

Brglez je naš edini ptič, ki pleza po deblu z glavo navzdol. Prehranjuje se z žuželkami in njihovimi ličinkami, ki jih spretno »izrobka« izza lubja. Vhod v gnezdilno duplo zamašiz ilovico do velikosti, ki mu ustreza in ga varuje pred plenilci.

Bela pastirica se prehranjuje z žuželkami in drugimi majhnimi živalmi. Uvrščamo jo med najbolj razširjene ptičje vrste pri nas. Najbolj pogosto jo srečamo v bližini naselij. Zimo prebije v zahodni in južni Evropi, tudi severni Afriki in je med prvimi pticami, ki se vrnejo iz prezimovališč.

Čopasta sinica je s svojo pokončno čopko razpoznavna in nezamenljiva. Gnezdi v trhljih deblih kot duplarica (tudi v gnezdnicah). Poleti se prehranjuje z žuželkami in njihovimi ličinkami, pozimi pa z drevesnimi semeni.

Menišček naseljuje iglaste in mešane gozdove. Prehranjuje se z žuželkami, njihovimi ličinkami in semeni, ki jih najde visoko na drevesih. Gnezdi v duplih nizko pri tleh, tudi štorih, špranjah suhih zidov in v mišjih luknjah. Človeka se zelo navadi in mu pobira hrano celo iz roke.

Plavček je pogosta ptičja vrsta. Prebiva v listnatih ali mešanih gozdovih, parkih in vrtovih, številni je predvsem v hrastovih gozdovih. Gnezdi v drevesnih duplih in hrastovih vejah, pogosto pa se naseli tudi v gnezdnico. Hrano si išče na koncih vej, na katerih spretno visi in natančno pobira žuželke, ličinke in njihova jajčeca.

Pogorelec je pogosta ptičja vrsta, vendar njegova številčnost naglo upada. Prebiva v senožetnih sadovnjakih, ki so raztreseni po vaseh od nižin do sredogorja. Gnezdi v drevesnih polduplih in primernih gnezdnicah

Velika sinica sodi med naše najbolj razširjene vrste. Prebiva po hostah in gozdnih obronkih, živih mejah, ob potokih in v lokah, po parkih in vrtovih. Gnezdi v drevesnih duplih, poštnih nabiralnikih in gnezdnicah.

3. Log črne jelše

Ime »log« nam pove, da gre za močvirnat teren z bujnim rastlinstvom, ki uspeva ob obilici talne in zračne vlage. **Črna jelša** (*Alnus glutinosa* Gartn.) je nižinska vrsta značilna za obrečja z visoko podtalnico in občasno zastajajočo poplavno vodo. V Polanskem logu oblikuje sestoje, ki jih krasijo ravna, stegnjena in tudi preko 30 metrov visoka debela. V rani mladosti ji z odstranjevanjem zelišč omogočimo preživetje, ko pa preraste zeliščno plast, ji z oblikovanjem ravnega prostora zagotovimo ustrezno oblikovanje krošnje, rast v višino in debelino ter čiščenje vej. Les je rdečkasto bel (na zraku pordeči), srednje trd in elastičen, primeren za gradnje v vodi.

4. Gozd in voda

Jelševi logi so odvisni od vode. Padavin je v Prekmurju malo, zato je za rast jelše v Polanskem logu nujno potrebna tudi podtalnica, ki je bila nekoč na površju gozda skoraj čez celo leto. Občasne poplave, ki so bile nekoč reden pojav, so zaradi obsežnih ureditvenih del na vodotokih redke oz. popolnoma izostanejo. Zaradi regulacij vodotokov in izgradnje vodo obrambnih nasipov se spreminja vodni režim v Polanskem logu. Po regulaciji reke Ledave se je začelo obsežno sušenje črne jelše, ki je doseglo vrhunec med leti 1985 in 1990, ko je bila v strukturi celotnega poseka polovica dreves posekanih zaradi sušenja. Na jelševih rastiščih se vse bolj uveljavljajo drevesne vrste sušnejših rastišč (ostrolistni jesen, dob), kar nakazuje prehod jelševih logov v dobrave.